

werking van de eene richting op de andere kan worden gesproken zijn minder zeldzaam. Zoo wordt b.v. onder Shunshō en andere leden van zijn school in de acteursportretten eene toenadering bemerkbaar tot de statische richting, dus juist bij die meesters die anderzijds dynamische elementen versterkten en uitbouwden zooals b.v. in hunne neiging de portretwaarde hunner acteurs te vergrooten en de karakteruitbeelding te verbeteren.

Betrekkelijk gelijkwaardig ontwikkelden beide richtingen zich naast elkaar tot, kort na 1794, Sharaku met zijn felle acteurskoppen en -figuren aan de dynamische richting een overwicht verzekerde, dat vooral door Toyokuni's bemiddeling leidde tot een volslagen overwinning over het andere gebied.

Tōshusai Sharaku werkte niet langer voor de houtsneekunst dan van begin 1793 tot in 1796 en was niet uit een der bestaande scholen afkomstig, doch kan naar den geest zeker een leerling van de Katsukawaschool heeten. Ware het hem gegeven geweest zijn werk langer vol te houden dan zouden de latere hoofdstukken der Ukiyoye wellicht geheel anders hebben geluid. Het noodlot bracht voor hem mee dat hij in dien zeer beperkten tijd een aan inhoud rijk, doch in aantal gering oeuvre aan de nakomelingschap naliet en dat hij geen enkelen leerling had, den raadselachtigen Kabukidō Enkyō, dien latere onderzoekers identiek willen verklaren met Utagawa Kunimasa, wellicht uitgezonderd. Hij had een leider en vernieuwer kunnen worden, nu is zijn werk slechts de brug geworden die van het oude naar het nieuwe voerde.

Sharaku heeft in zijn ca. 150 thans bekende prenten van bijna uitsluitend acteursportretten, de gewone traditioneele voorstellingswijze laten varen en daarvoor in de plaats gegeven figuren van naturalistischer uitdrukkingskracht en zeer scherp geziene karakteristiek die zijne acteurs als het ware maakten tot gecombineerde afbeeldingen zoowel van de theaterfiguur als van den acteur zelf.

Van een door hem uitgeoefenden invloed op de prentkunst is in de jaren dadelijk na het verschijnen zijner thans wereldberoemde portretten niet veel te bespeuren. De groote meesters verlieten in dien tijd het terrein van hun werkzaamheid of werden er door den dood aan ontnomen. Na het overlijden van Utamaro in 1806 bleef behalve Shunyei, Shunman, Shunsen, Tsukimaro en enkele anderen van goeden doch minderen naam, alleen Toyokuni over en deze steunde toenmaals meer op zijn populariteit dan op de individueele waarde van zijn onder den invloed van Utamaro en anderen ontstane prenten. Met een zeer groot aanpassingsvermogen en een goed compositietalent doch met weinig origineele scheppingskracht had hij in verschllende fazen Shunshō, Kiyonaga, Chōki, Utamaro en misschien nog anderen met goed resultaat nagevolgd. Stylistisch behoorde hij tot de statische richting, maar maakte ook goede acteursportretten, meest figuren in hosoye-formaat die wel sterk aan dergelijke bladen van Shunshō en Shunyei herinnerden, maar die zeker niet van individueele kenmerken waren ontbloot.